

Themabijeenkomst Politieke Integriteit

Gemeente Heerhugowaard

25 september 2018

Programma

- Interactieve introductie rondom integriteit
- Quiz
- Casuïstiek bespreken in subgroepen
- Plenaire terugkoppeling – ruimte voor eigen casuïstiek
- Verder werken aan integriteit - vooruitblik

Ik zweer of ik beloof...

Ik zweer of ik beloof...

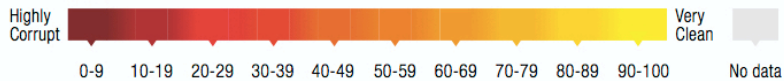
- "Ik zweer (verklaar) dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
- Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
- Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de [Grondwet](#), dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid **van de raad naar eer en geweten** zal vervullen.
- Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"
- (Dat verklaar en beloof ik!)"

Stelling...

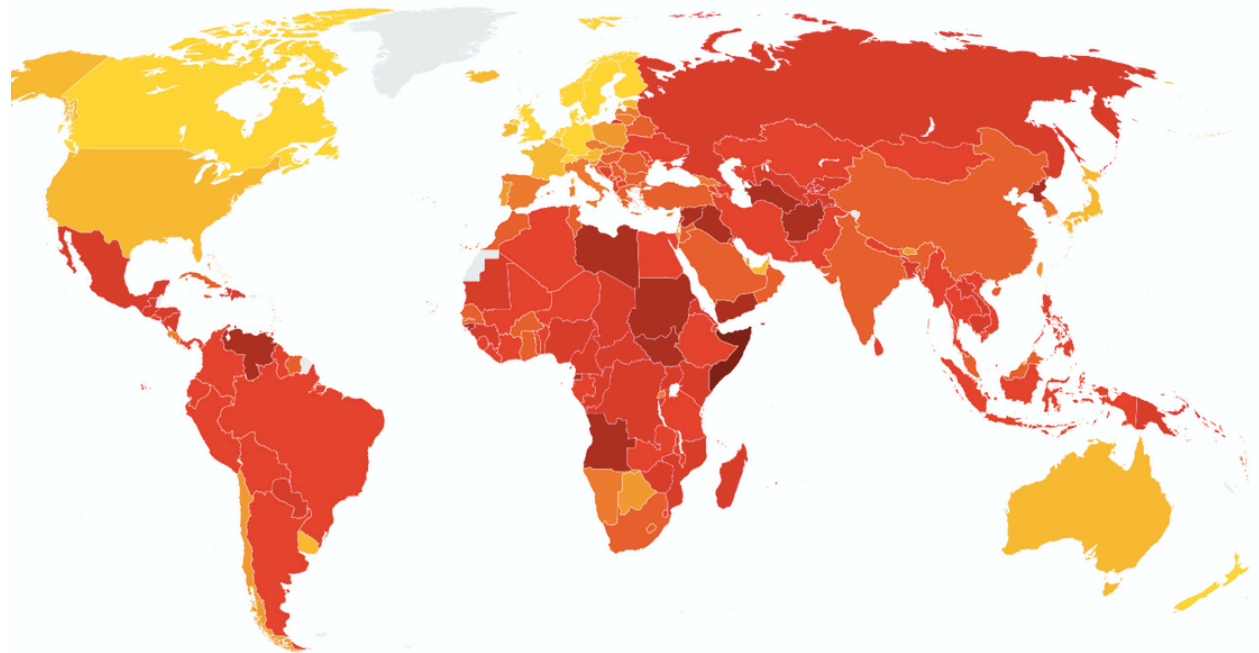
“De Nederlandse overheid functioneert zeer integer”

De staat van integriteit in Nederland

SCORE

RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE	RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE
1	New Zealand	89	21	Estonia	71
2	Denmark	88	21	United Arab Emirates	71
3	Finland	85	23	France	70
3	Norway	85	23	Uruguay	70
3	Switzerland	85	25	Barbados	68
6	Singapore	84	26	Bhutan	67
6	Sweden	84	26	Chile	67
8	Canada	82	28	Bahamas	65
8	Luxembourg	82	29	Portugal	63
8	<u>Netherlands</u>	82	29	Qatar	63
8	United Kingdom	82	29	Taiwan	63
12	Germany	81	32	Brunei Darussalam	62
13	Australia	77	32	Israel	62
13	Hong Kong	77	34	Botswana	61
13	Iceland	77	34	Slovenia	61
16	Austria	75	36	Poland	60
16	Belgium	75	36	Seychelles	60
16	United States	75	38	Costa Rica	59
19	Ireland	74	38	Lithuania	59
20	Japan	73	40	Latvia	58
			40	Saint Vincent and the Grenadines	58
			42	Cyprus	57
			42	Czech Republic	57
			42	Dominica	57
			42	Spain	57
			46	Georgia	56
			46	Malta	56
			48	Cabo Verde	55
			48	Rwanda	55
			48	Saint Lucia	55
			51	Korea (South)	54
			52	Grenada	52
			53	Namibia	51
			54	Italy	50
			54	Mauritius	50
			54	Slovakia	50
			57	Croatia	49
			57	Saudi Arabia	49
			59	Greece	48
			59	Jordan	48

Top 3 van meest voorkomende schendingen

- Belangenverstrengeling en het te weinig voorkomen van de schijn; (Let ook op: oneigenlijke rolopvatting)
- Lekken van informatie;
- Bonnetjes / Ongewenste omgangsvormen

Werken aan integriteit – de mijlpalen

- Van karaktereigenschap naar integer handelen..
- Van ad hoc aandacht voor integriteit naar het bouwen aan een werkend integriteitsysteem..
- Aandacht voor zowel regels en handhaving als morele aspecten van het politieke ambt

Werken aan integriteit – de schaduwkanten

- Morele paniek
- Verkramping en integritisme
- Politiek uitnutten van integriteit

Quiz

Wat denkt u

Vraag 1

Welke van de volgende functies zijn verenigbaar met het raadslidmaatschap?

- a) Buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand
- b) Vrijwillige brandweerman/vrouw
- c) Gedeputeerde
- d) Lid van de Raad van State
- e) Lid van de Tweede Kamer

Artikel 13 – Gemeentewet

1. Een lid van de raad is niet tevens:

- a. minister;
- b. staatssecretaris;
- c. lid van de Raad van State;
- d. lid van de Algemene Rekenkamer;
- e. Nationale ombudsman;
- f. substituut-ombudsman als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman;
- g. commissaris van de Koning;
- h. gedeputeerde;
- i. secretaris van de provincie;
- j. griffier van de provincie;
- k. burgemeester;
- l. wethouder;
- m. lid van de rekenkamer;
- n. ombudsman of lid van de ombudscommissie als bedoeld in artikel 81p, eerste lid;
- o. ambtenaar, door of vanwege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt.

2. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder l, kan een lid van de raad tevens wethouder zijn van de gemeente waar hij lid van de raad is gedurende het tijdvak dat: (...)

3. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder o, kan een lid van de raad tevens zijn:

- a. ambtenaar van de burgerlijke stand;
- b. vrijwilliger of ander persoon die uit hoofde van een wettelijke verplichting niet bij wijze van beroep hulpdiensten verricht;
- c. ambtenaar werkzaam voor een school voor openbaar onderwijs

Vraag 2

Welke van de volgende stelling(en) is/zijn juist?

Een gemeenteraadslid mag:

- a) bestuurder zijn van een gesubsidieerde instelling
- b) met een eigen bedrijf cateringdiensten leveren aan de gemeente
- c) een burger adviseren in een een juridisch conflict met de gemeente

Artikel 15 – Gemeentewet:

1. Een lid van de raad mag niet:

- a. als advocaat of adviseur in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de gemeente of het gemeentebestuur dan wel ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
- b. als gemachtigde in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
- c. als vertegenwoordiger of adviseur werkzaam zijn ten behoeve van derden tot het met de gemeente aangaan van:
 - 1e. overeenkomsten als bedoeld in onderdeel d;
 - 2e. overeenkomsten tot het leveren van onroerende zaken aan de gemeente;
- d. rechtstreeks of middellijk een overeenkomst aangaan betreffende:
 - 1e. het aannemen van werk ten behoeve van de gemeente;
 - 2e. het buiten dienstbetrekking tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gemeente;
 - 3e. het leveren van roerende zaken anders dan om niet aan de gemeente;
 - 4e. het verhuren van roerende zaken aan de gemeente;
 - 5e. het verwerven van betwiste vorderingen ten laste van de gemeente;
 - 6e. het van de gemeente onderhands verwerven van onroerende zaken of beperkte rechten waaraan deze zijn onderworpen;
 - 7e. het onderhands huren of pachten van de gemeente.

2. Van het eerste lid, aanhef en onder *d*, kunnen gedeputeerde staten ontheffing verlenen.

Vraag 3

Welke van de volgende stellingen is/zijn juist?

- a) De wetgever verbiedt meestemmen over een kwestie als je belanghebbend bent.
- b) De wetgever eist dat je je onbetaalde nevenfuncties bij het aantreden openbaar maakt.
- c) Als je raadslid wordt, moet je je betaalde nevenfuncties neerleggen.

Artikel 2.4 – Algemene wet bestuursrecht:

1. Het bestuursorgaan vervult zijn taak zonder vooringenomenheid.
2. Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden.

Artikel 28 – Gemeentewet:

Een lid van de raad neemt niet deel aan de stemming over:

- a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
- b. de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij behoort.

Artikel 12 – Gemeentewet:

1. De leden van de raad maken openbaar welke andere functies dan het lidmaatschap van de raad zij vervullen.
2. Openbaarmaking geschiedt door terinzagelegging van een opgave van de in het eerste lid bedoelde functies op het gemeentehuis.

Aan de slag met casuïstiek

Cases met betrekking tot:

1. schending
2. zorgvuldig omgaan met een vermoedens van schending
3. kwaliteit van de besluitvorming (zoals in uw geval:
raadsbesluiten);
4. Omgangsvormen

(Schijn van) belangenverstrengeling (1)

1. De raad neemt haar besluiten zonder 'vooringenomenheid';
2. Indien een raadslid een 'persoonlijk belang' heeft stemt deze niet mee;
3. De wetgever verbiedt het hebben van bepaalde functies (onverenigbare functies) en het uitvoeren van bepaalde handelingen naast het raadslidmaatschap;
4. De wetgever eist van statenleden dat zij alle functies openbaar maken die zij vervullen naast het raadslidmaatschap.

(Schijn van) belangenverstrengeling (2)

- Maatschappelijk geworteld zijn? Ja! Persoonlijk belang je weging laten beïnvloeden? Nee.
- Persoonlijk belang: niet alleen eigen gewin of financieel voordeel (dus: word ik er (financieel) beter van?), maar gaat ook over familierelaties, bestuurslidmaatschap gesubsidieerde instelling etc.
- Niet alleen moet je geen belangen verstrengelen, je moet ook actief de schijn vermijden waar je dit kunt.
- En dit geldt voor het hele proces van besluitvorming, dus niet alleen bij de stemming.

(Schijn van) belangenverstremgeling (3)

Belangenverstremgeling en de schijn ervan worden vaak verward.

Beide moet je vermijden, maar er zijn verschillen:

- grote schending vs. kleine schending
 - vaak ook: bewust vs. per ongeluk
 - zuiverheid van besluitvorming vs. geloofwaardigheid politiek
-
- Bij twijfel niet stemmen..... Nee bij twijfel goed nadenken...

Afspraken mbt naleving van de code

- bescherming van individuele politici én van de geloofwaardigheid van de politiek.
- schriftelijke afspraken tussen raadsleden en burgemeester, op vrijwillige basis en toch stevig (commitment: individuele ondertekening).

Afspraken mbt naleving van de code

- Burgemeester is de hoeder van de bestuurlijke integriteit,: maar hij/zij kan het niet alleen!
- Rollen en processen: wie doet wat wanneer?
(raadslid, griffier, burgemeester, fractievoorzitter, fractievoorzittersoverleg, gemeenteraad)

Basisprincipes bij naleving van de code

1. Onpartijdige handhaving
2. Terughoudend met publiciteit
3. Zorgvuldigheid tegenover de vermeende schender en melder

Kwaliteit van de besluitvorming

- Als raadslid weeg je zorgvuldig alle relevante argumenten, d.w.z. de rechten en belangen van alle betrokkenen.

Daarin weeg je mee: partijbeginselen, verkiezingsprogramma, evt. Afspraken uit coalitieprogramma.

De burger heeft er recht op dat hij/zij niet alleen weet wat je stemt maar ook wat de overwegingen daarvoor zijn.

Onderlinge omgang

- Heb respect voor het ambt
- Voer een inhoudelijk debat – ipv op de man/vrouw spelen
- Voer het debat in de raadszaal en niet op social media
- Bedenk: wat zijn de transitiekosten van een slechte sfeer in de raad?

Aan het werk met integriteit – een werkend integriteitsysteem

Bescherming van het gemeenteraadsleden via 3 'sporen':

Spoor 1 = tegengaan van de meest voorkomende schendingen;

Spoor 2 = zorgvuldig omgaan met vermoedens van schendingen door anderen;

Spoor 3 = versterken van de kwaliteit van de besluitvorming (zoals in uw geval: raadsbesluiten).

Voor de komende tijd...

- Gedragscode is op orde – meer maatwerk?
- Gentle agreement is er – ondertekenen? En naleven
- Samenwerken aan kwalitatief goede besluitvorming?
- Sowieso: bespreek met elkaar vraagstukken, dilemma's – maak integriteit onderdeel van uw dagelijks werk op een positieve manier.